

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 25. marca 2021 *

„Odvolanie – Hospodárska súťaž – Článok 102 ZFEÚ – Zneužitie dominantného postavenia – Slovenský trh služieb prístupu k vysokorýchlostnému internetu – Povinnosť prístupu k účastníckej prípojke pre operátorov s významným vplyvom stanovená regulačným rámcom – Podmienky neviazaného prístupu iných operátorov k účastníckej prípojke stanovené historickým operátorom – Nevyhnutnosť prístupu – Pripísateľnosť správania dcérskej spoločnosti materskej spoločnosti – Právo na obhajobu“

Vo veci C-152/19 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 21. februára 2019,

Deutsche Telekom AG, so sídlom v Bonne (Nemecko), v zastúpení: D. Schroeder a K. Apel, Rechtsanwälte,

odvolateľka,

ďalší účastníci konania:

Európska komisia, v zastúpení: M. Kellerbauer, M. Farley, L. Malferrari, C. Vollrath a L. Wildpanner, splnomocnení zástupcovia,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

Slovanet, a.s., so sídlom v Bratislave (Slovensko), v zastúpení: P. Tisaj, advokát,

vedľajší účastník konania v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal (spravodajkyňa), predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu tretej komory, sudcovia N. Wahl, F. Biltgen a L. S. Rossi,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: D. Dittert, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. júna 2020,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 9. septembra 2020,

* Jazyk konania: nemčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Deutsche Telekom AG svojím odvolaním navrhuje zrušiť rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 13. decembra 2018, Deutsche Telekom/Komisía (T-827/14, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2018:930), ktorým Všeobecný súd čiastočne zamietol jej žalobu smerujúcu primárne k úplnému alebo čiastočnému zrušeniu, a to v rozsahu, v akom sa jej týka, rozhodnutia Komisie C(2014) 7465 final z 15. októbra 2014, týkajúceho sa konania podľa článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o EHP (vec AT.39523 – Slovak Telekom), ktoré bolo opravené rozhodnutím Komisie C(2014) 10119 final zo 16. decembra 2014, ako aj rozhodnutím Komisie C(2015) 2484 final zo 17. apríla 2015 (ďalej len „sporné rozhodnutie“), a subsidiárne k zrušeniu alebo zníženiu výšky pokút uložených odvolateľke uvedeným rozhodnutím.

Právny rámec

Nariadenie (ES) č. 2887/2000

- 2 Odôvodenia 3, 6 a 7 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 2887/2000 z 18. decembra 2000 o neviazanom prístupe k účastníckej prípojke (Ú. v. ES L 336, 2000, s. 4; Mim. vyd. 13/026, s. 83) uvádzali:

„(3) ‚účastnícka prípojka‘ je fyzické dvojžilové kovové vedenie v pevnej telefónnej sieti, ktoré spája konečný bod siete v priestoroch účastníka s hlavným rozvádzačom alebo ekvivalentným zariadením. Ako sa uvádza v piatej správe Komisie o implementácii telekomunikačného regulačného balíka, lokálny sieťový prístup zostáva jedným z najmenej konkurenčných segmentov na liberalizovanom telekomunikačnom trhu. Noví účastníci na trhu nemajú rozšírenú alternatívnu sieťovú infraštruktúru a s tradičnými technológiami nemôžu mať úžitok z úspor a združených výhod, ktoré majú operátori pevných verejných telefónnych sietí ovládajúci podstatnú časť trhu. Toto vyplýva zo skutočnosti, že tí operátori, ktorí vybudovali svoje staré kovové siete s miestnym prístupom počas dlhšieho obdobia, boli chránení výhradnými právami a mohli financovať svoje investície z monopolných príjmov;

...

- (6) pre nových účastníkov trhu by bolo nevhodné v rámci primeraného času vytvoriť kompletný duplikát k prislúchajúcemu kovovému vedeniu účastníckych prípojok. Alternatívne infraštruktúry, ako je káblová televízia, satelity, bezdrôtové účastnícke prípojky, neponúkajú vo všeobecnosti rovnakú funkčnosť alebo všadeprítomnosť, hoci sa situácia v členských štátoch môže líšiť;
- (7) neviazaný prístup k účastníckej prípojke umožní novým účastníkom trhu súťažiť s notifikovanými operátormi v ponuke rýchlejších služieb prenosu dát pre stály internetový prístup a pre multimediálne aplikácie na základe technológie digitálnej účastníckej prípojky (DSL), ako aj hlasovej telefónnej služby. Primeraná požiadavka na neviazaný prístup predpokladá, že prístup je potrebný na zabezpečenie najvýhodnejších služieb a že odmietnutie požiadavky by mohlo zabrániť, obmedziť alebo deformovať súťaž v tomto sektore;

3 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Cieľ a pôsobnosť“ stanovoval:

„1. Toto nariadenie je zamerané na intenzifikáciu súťaže a stimuláciu technologickej inovácie na miestnych trhoch pre prístup k účastníckym prípojkám prostredníctvom stanovenia harmonizovaných podmienok neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám, aby sa podporilo konkurenčne orientované zabezpečenie širokej palety služieb v oblasti elektronických komunikácií.

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na neviazaný prístup k účastníckym prípojkám a prislúchajúcim zariadeniam notifikovaných operátorov v zmysle článku 2 písm. a).

...“

4 Článok 2 uvedeného nariadenia obsahoval tieto definície:

„...“

a) ‚notifikovaný operátor‘ znamená operátora pevných verejných telefónnych sietí, ktorý bol určený národným regulačným úradom ako operátor ovládajúci podstatnú časť trhu v oblasti poskytovania pevných telefónnych sietí...

...

c) ‚účastnícka prípojka‘ znamená fyzické dvojžilové vedenie, ktoré spája koncový bod siete v priestoroch účastníka s hlavným rozvádzačom alebo ekvivalentným zariadením v pevnej verejnej telefónnej sieti;

...“

5 Článok 3 toho istého nariadenia uvádzal:

„1. Notifikovaní operátori od 31. decembra 2000 musia uverejňovať a aktualizovať štandardnú ponuku neviazaného prístupu k ich účastníckym prípojkám a prislúchajúcim zariadeniam, ktorá musí obsahovať minimálne body uvedené v prílohe. Ponuka musí byť dostatočne neviazaná tak, aby užívateľ nemusel platiť za prvky siete alebo zariadení, ktoré nie sú potrebné na účely dodávky jeho služieb, a musí obsahovať opis komponentov ponuky, príslušné obchodné podmienky vrátane poplatkov.

2. Notifikovaní operátori musia od 31. decembra 2000 vyhovieť zdôvodneným žiadostiam užívateľov o neviazaný prístup k svojim účastníckym prípojkám a prislúchajúcim zariadeniam na základe transparentných, spravodlivých a nediskriminačných podmienok. Žiadosti sa odmietnu len na základe objektívnych kritérií, ktoré sa týkajú technickej realizovateľnosti alebo potreby udržať celistvosť siete. ... Notifikovaní operátori poskytnú užívateľom zariadenia ekvivalentné tým, ktoré poskytujú svojim vlastným službám alebo s nimi spojeným spoločnostiam za rovnakých podmienok a v rovnakom časovom rámci.

...“

6 Na základe článkov 4 a 6 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/140/ES z 25. novembra 2009, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2002/21/ES o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby, 2002/19/ES o prístupe a prepojení elektronických komunikačných sietí a príslušných zariadení a 2002/20/ES o povolení na elektronické komunikačné sieťové systémy a služby (Ú. v. EÚ L 337, 2009, s. 37), bolo nariadenie č. 2887/2000 zrušené s účinnosťou od 19. decembra 2009.

Smernica 2002/21/ES

- 7 Článok 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (rámcová smernica) (Ú. v. ES L 108, 2002, s. 33; Mim. vyd. 13/029, s. 349), zmenenej smernicou 2009/140, uvádza:

„...“

2. Národné regulačné orgány podporujú súťaž pri poskytovaní elektronických komunikačných sietí, elektronických komunikačných služieb a pridružených prostriedkov a služieb okrem iného tým, že:

...

- b) zabezpečia, aby nedošlo k narušeniu alebo obmedzeniu hospodárskej súťaže v odvetví elektronických komunikácií, ako aj pri prenose obsahu;

...

5. Národné regulačné orgány pri plnení cieľov politiky uvedených v odsekoch 2, 3 a 4 uplatňujú objektívne, transparentné, nediskriminačné a primerané regulačné zásady tým, že okrem iného:

...

- f) ukladajú regulačné povinnosti *ex ante* len vtedy, keď neexistuje efektívna a trvalo udržateľná hospodárska súťaž, a uvoľňujú alebo rušia tieto povinnosti, keď je táto podmienka splnená.“

Okolnosti predchádzajúce sporu

- 8 Okolnosti predchádzajúce sporu sú uvedené v bodoch 1 až 53 napadnutého rozsudku a možno ich zhrnúť takto.
- 9 Odvolateľka je historickým telekomunikačným operátorom v Nemecku a spoločnosťou na čele skupiny Deutsche Telekom. V období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010 odvolateľka vlastnila podiel 51 % na základnom imaní historického telekomunikačného operátora na Slovensku, spoločnosti Slovak Telekom a. s. (ďalej len „ST“).
- 10 ST, ktorá mala až do roku 2000 zákonný monopol na slovenskom telekomunikačnom trhu, je najväčším telekomunikačným operátorom a poskytovateľom širokopásmového prístupu na Slovensku. Siete s medeným vedením a mobilné siete spoločnosti ST pokrývajú takmer celé územie Slovenska.
- 11 Po vykonaní analýzy trhu slovenský národný regulačný úrad v oblasti telekomunikácií (ďalej len „TÚ SR“) v roku 2005 označil ST za operátora s významným vplyvom na veľkoobchodnom trhu neviazaného prístupu k účastníckej prípojke v zmysle nariadenia č. 2887/2000.
- 12 TÚ SR v dôsledku toho uložil spoločnosti ST okrem iného povinnosť vyhovieť všetkým žiadostiam o neviazaný prístup ku svojej účastníckej prípojke, považovaným za primerané a odôvodnené, aby tak alternatívnym operátorom bolo umožnené používať túto účastnícku prípojku s cieľom ponúkať ich vlastné služby na maloobchodnom masovom trhu (resp. trhu určenom pre širokú verejnosť) služieb prístupu k vysokorychlostnému internetu na pevnom mieste na Slovensku. Aby ST mohla splniť túto povinnosť, uverejnila svoju štandardnú ponuku v oblasti neviazaného prístupu, ktorá vymedzovala zmluvné a technické podmienky prístupu k jej účastníckej prípojke.

- 13 V nadväznosti na vyšetrovanie začaté z úradnej moci, ktorého predmetom boli okrem iného podmienky neviazaného prístupu k účastníckej prípojke ST, oznámenie o výhradách zaslané spoločnosti ST 7. mája 2012 a odvolateľke 8. mája 2012, návrh záväzkov a viaceré výmeny korešpondencie a stretnutia, prijala Komisia 15. októbra 2014 sporné rozhodnutie.
- 14 V tomto rozhodnutí Komisia konštatovala, že podnik, ktorý tvorili ST a odvolateľka, sa dopustil jediného a pokračujúceho porušenia článku 102 ZFEÚ a článku 54 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3), pokiaľ ide o služby prístupu k vysokorýchlostnému internetu na Slovensku v období od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010.
- 15 Podľa napadnutého rozhodnutia sa sieť účastníckej prípojky spoločnosti ST dá používať na poskytovanie služieb prístupu k vysokorýchlostnému internetu po zavedení neviazaného prístupu k dotknutým linkám tohto operátora, pričom v období rokov 2005 – 2010 pokrývala 75,7 % všetkých slovenských domácností. Počas rovnakého obdobia však došlo k zavedeniu neviazaného prístupu k iba zopár ojedinelým užívateľským prípojkám ST, a to od 18. decembra 2009, a tieto prípojky boli využívané iba jediným alternatívnym operátorom, aby mohol poskytovať podnikom maloobchodné služby s veľmi vysokou prenosovou rýchlosťou.
- 16 Podľa Komisie porušenie, ktorého sa dopustil podnik tvorený odvolateľkou a ST, spočívalo v tom, že po prvé alternatívnym operátorom boli zatajované informácie týkajúce sa siete, potrebné pre neviazaný prístup k účastníckym prípojkám, po druhé bol zúžený rozsah povinností spoločnosti ST týkajúcich sa neviazaného prístupu k účastníckym prípojkám, po tretie boli stanovené nespravodlivé podmienky v jej štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu, týkajúce sa kolokácie, kvalifikácie, prognóz, opráv a bankových záruk, a po štvrté boli uplatňované nespravodlivé ceny, ktoré rovnako efektívnemu operátorovi, opierajúcemu sa o veľkoobchodný prístup k neviazaným účastníckym prípojkám tohto operátora, neumožnili reprodukovať ponuku maloobchodných služieb uvedeného operátora bez toho, aby mu vznikla strata.
- 17 Sporným rozhodnutím Komisia uložila za toto porušenie jednak spoločne a nerozdielne odvolateľke a spoločnosti ST pokutu vo výške 38 838 000 eur a jednak odvolateľke pokutu vo výške 31 070 000 eur.

Konanie na Všeobecnom súde a napadnutý rozsudok

- 18 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 24. decembra 2014 podala odvolateľka žalobu v prvom rade na zrušenie sporného rozhodnutia v celom rozsahu alebo čiastočne, a subsidiárne na zníženie výšky pokuty, ktorá jej bola uložená.
- 19 Na podporu tejto žaloby odvolateľka uviedla päť žalobných dôvodov založených po prvé na nesprávnom skutkovom a právnom posúdení pri uplatnení článku 102 ZFEÚ, pokiaľ ide o zneužívajúce správanie ST, ako aj na porušení práva na obhajobu, po druhé na nesprávnom právnom a skutkovom posúdení, pokiaľ ide o dĺžku obdobia, v ktorom dochádzalo k zneužívajúcemu správaniu zo strany ST, po tretie na nesprávnom právnom a skutkovom posúdení v rámci toho, ako bolo odvolateľke pripísané zneužívajúce správanie ST, keďže Komisia podľa nej nepreukázala skutočný výkon rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na ST, po štvrté na porušení obsahu pojmu „podnik“ v zmysle práva Únie a zásady individualizácie trestov, ako aj na nedostatku odôvodnenia, a po piate na chybách pri výpočte výšky pokuty, ktorá bola uložená spoločne a nerozdielne spoločnosti ST a odvolateľke.
- 20 Napadnutým rozsudkom Všeobecný súd zamietol všetky žalobné dôvody predložené odvolateľkou s výnimkou jednak druhého žalobného dôvodu, ktorému čiastočne vyhovel z dôvodu, že Komisia nepredložila dôkaz, že postup spoločnosti ST vedúci k cenovému stláčaniu prebiehal od 12. augusta do 31. decembra 2005 a jednak štvrtého žalobného dôvodu, ktorému vyhovel v rozsahu, v akom Komisia

v spornom rozhodnutí nesprávne uplatnila pojem „podnik“ v zmysle práva Únie, keď odvolateľke uložil povinnosť zaplatiť pokutu, ktorej výška bola vypočítaná na základe násobiaceho faktora 1,2 na účely odstrašenia. Všeobecný súd preto čiastočne zrušil sporné rozhodnutie a stanovil výšku pokuty uloženej spoločne a nerozdielne spoločnosti ST a odvolateľke na 38 061 963 eur, a pokuty uloženej len odvolateľke na 19 030 981 eur. V zostávajúcej časti žalobu zamietol.

- 21 Konkrétne v prvej časti svojho prvého žalobného dôvodu odvolateľka vytýkala Komisii, že pochybila, keď na účely preukázania zneužitia dominantného postavenia spoločnosťou ST z dôvodu podmienok prístupu, ktoré ponúkala alternatívnym operátorom k svojej sieti, nepreskúmala podmienku spojenú s nevyhnutnosťou prístupu pre výkon činnosti týchto operátorov, uvedenú v bode 41 rozsudku z 26. novembra 1998, Bronner (C-7/97, ďalej len „rozsudok Bronner“, EU:C:1998:569). Všeobecný súd túto časť prvého žalobného dôvodu zamietol v bodoch 92 až 116 napadnutého rozsudku, pričom v podstate dospel k záveru, že právna úprava týkajúca sa telekomunikačného sektora uplatniteľná v prejednávanej veci predstavuje relevantnú skutočnosť pre uplatnenie článku 102 ZFEÚ, pričom uvedená úprava uznáva potrebu prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti ST s cieľom umožniť vznik a rozvoj efektívnej hospodárskej súťaže na slovenskom trhu služieb vysokorýchlostného internetu, takže od Komisie sa nevyžadovalo, aby preukázala, že takýto prístup bol skutočne nevyhnutný.
- 22 V druhej časti svojho prvého žalobného dôvodu odvolateľka tvrdila, že jej právo byť vypočítaný bolo porušené jednak z dôvodu, že sa o určitom množstve informácií, ktoré boli zohľadnené pri výpočte cenového stláčania, mohla dozvedieť až na stretnutí 29. septembra 2014, a jednak preto, že mala len veľmi krátku lehotu na vyjadrenie svojho stanoviska k týmto informáciám. Všeobecný súd zamietol túto druhú časť v bodoch 123 až 145 napadnutého rozsudku, pričom v podstate dospel k záveru, že predmetné informácie nezmenili povahu výhrad voči spoločnosti ST a odvolateľke v spornom rozhodnutí a nezahŕňali skutočnosti, ktoré nemali príležitosť spochybniť.
- 23 Tretí žalobný dôvod odvolateľky bol osobitne založený na tom, že Komisia sa dopustila nesprávneho právneho a skutkového posúdenia tým, že jej pripísala zodpovednosť za konanie spoločnosti ST, keď vychádzala zo skutočnosti, že odvolateľka mala možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv na túto spoločnosť a predpokladala, že skutočne vykonávala takýto vplyv na uvedenú spoločnosť, pričom nepreukázala, že rozhodujúci vplyv na tú istú spoločnosť aj vykonávala. Všeobecný súd tieto výhrady v bodoch 227 až 473 napadnutého rozsudku zamietol osobitne z dôvodu, že skutočné uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na správanie dcérskej spoločnosti možno vyvodiť zo súboru navzájom sa podporujúcich skutočností a že o takýto prípad išlo v spornom rozhodnutí, keďže Komisia okrem iného poukázala na prítomnosť vedúcich zamestnancov odvolateľky v predstavenstve spoločnosti ST, poskytnutie spolupracovníkov odvolateľky v prospech spoločnosti ST a pravidelné poskytovanie správ spoločnosťou ST odvolateľke týkajúcich sa obchodnej politiky jej dcérskej spoločnosti. Všeobecný súd dospel k záveru, že preskúmanie hospodárskych, organizačných a právnych väzieb spájajúcich odvolateľku a ST umožňuje preukázať, že odvolateľka vymedzovala všeobecnú stratégiu uvedenej spoločnosti na slovenskom trhu služieb prístupu k vysokorýchlostnému internetu.

Návrhy účastníkov konania

- 24 Odvolateľka vo svojom odvolaní navrhuje, aby Súdny dvor:
- zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom ním bola zamietnutá jej žaloba,
 - zrušil sporné rozhodnutie v celom rozsahu alebo čiastočne v rozsahu, v akom sa jej týka, a subsidiárne, aby zrušil alebo znížil výšku pokút, ktoré jej boli uložené,
 - ešte subsidiárnejšie vrátil vec Všeobecnému súdu na nové rozhodnutie a

- uložil Komisii povinnosť nahradiť všetky trovy tohto konania a konania na Všeobecnom súde.

25 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

- zamietol odvolanie a
- uložil odvolateľke povinnosť nahradiť trovy konania.

O odvolaní

- 26 Na podporu svojho odvolania odvolateľka uvádza štyri odvolacie dôvody. Prvý odvolací dôvod je založený na nesprávnom výklade a uplatnení zásady, podľa ktorej na to, aby odmietnutie prístupu predstavovalo zneužitie v zmysle článku 102 ZFEÚ, musí byť uvedený prístup pre žiadateľa o prístup „nevyhnutný“. Druhý žalobný dôvod je založený na nesprávnom výklade a uplatnení zásady, podľa ktorej materskej spoločnosti je možné pripísať porušenie, ktorého sa dopustila jej dcérska spoločnosť, iba vtedy, pokiaľ na svoju dcérsku spoločnosť vykonáva rozhodujúci vplyv. Tretí žalobný dôvod je založený na nesprávnom uplatnení zásady, podľa ktorej materská spoločnosť zodpovedá za konanie svojej dcérskej spoločnosti iba vtedy, pokiaľ dcérska spoločnosť v zásade plní pokyny, ktoré jej udelila jej materská spoločnosť. Štvrtý žalobný dôvod je založený na porušení práva odvolateľky byť vypočutý.
- 27 Okrem toho odvolateľka žiada o to, aby jej bol priznaný prospech z priaznivého rozsudku, ktorý podľa nej Súdny dvor vydá v súvisiacej veci C-165/19 P, týkajúcej sa odvolania podaného spoločnosťou ST proti rozsudku Všeobecného súdu z 13. decembra 2018, Slovak Telekom/Komisía (T-851/14, EU:T:2018:929).

O prvom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 28 Odvolateľka sa domnieva, že Všeobecný súd sa v bodoch 86 až 115 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že Komisia nebola povinná preukázať nevyhnutnosť prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti ST pre alternatívnych operátorov na účely kvalifikovania obmedzený prístup touto spoločnosťou ako „zneužitia“ v zmysle článku 102 ZFEÚ.
- 29 Podľa odvolateľky Všeobecný súd v bodoch 97, 98, 101 a 103 napadnutého rozsudku nesprávne dospel k záveru, že kritériá uvedené v rozsudku Bronner sa v prejednávanej veci neuplatňujú z dôvodu, že na ST sa vzťahovala regulačná povinnosť poskytnúť prístup k svojej účastníckej prípojke. Uvedená povinnosť podľa nej nemôže nahradiť nevyhnutnosť prístupu uvedeného v rozsudku Bronner z nasledujúcich dôvodov.
- 30 Po prvé existencia povinnosti regulačnej povahy poskytnúť prístup a nevyhnutnosť uvedeného prístupu podľa jej názoru predstavujú odlišné otázky. Pri uložení povinnosti prístupu k jej účastníckej prípojke spoločnosti ST zohľadnil TÚ SR len jej historické postavenie na veľkoobchodnom trhu neviazaného prístupu k účastníckej prípojke. Nepreskúmal nevyhnutnosť tohto prístupu pre činnosť vykonávanú na nadväzujúcom trhu, a teda ani nestanovil, v akom rozsahu by mohol byť neviazaný prístup k účastníckej prípojke nahradený zavedením vlastnej alternatívnej infraštruktúry. Naopak v prípade preskúmania „nevyhnutnosti“ takého prístupu v zmysle rozsudku Bronner je podľa odvolateľky potrebné zistiť, či existuje skutočná alebo potenciálna náhrada za uvedený prístup. Odvolateľka pritom uvádza, že na Všeobecnom súde preukázala, že v prejednávanej veci o takýto prípad nešlo.

- 31 Po druhej regulačná povinnosť prístupu sa na rozdiel od odsúdenia za zneužitie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ ukladá *ex ante*. Z toho vyplýva, že skutkové zistenia, na ktorých je táto povinnosť založená, sa môžu čoskoro ukázať ako neaktuálne. Je to tak najmä v kontexte trhov telekomunikačných služieb, ktoré sa rozvíjajú veľmi rýchlo.
- 32 Po tretej regulačná povinnosť prístupu vychádza podľa odvolateľky z extrapolácií, zatiaľ čo zneužitie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ sa musí konštatovať osobitne v nadväznosti na konkrétne preskúmanie nevyhnutnosti prístupu k účastníckej prípojke.
- 33 Po štvrté právna úprava telekomunikácií a kritériá rozsudku Bronner podľa odvolateľky sledujú odlišné ciele. Úlohou príslušných národných regulačných orgánov pre reguláciu telekomunikačného odvetvia je podľa jej názoru nielen podporovať hospodársku súťaž, ale aj prispievať k rozvoju vnútorného trhu a podporovať záujmy občanov. Tento prístup má podľa nej oporu v rozsudku zo 14. októbra 2010, Deutsche Telekom/Komisia (C-280/08 P, EU:C:2010:603), na ktorý poukázal Všeobecný súd v bode 97 napadnutého rozsudku.
- 34 Odvolateľka sa navyše domnieva, že nie je možné upustiť od konkrétneho preskúmania nevyhnutnosti prístupu k účastníckej prípojke v prípade existencie regulačnej povinnosti prístupu, keďže by to uľahčilo konštatovanie existencie zneužitia a zbavilo by judikaturu Súdneho dvora jej zmyslu.
- 35 Okrem toho na rozdiel od toho, ako Všeobecný súd rozhodol v bodoch 106 až 112 napadnutého rozsudku, implicitné odmietnutie prístupu k účastníckej prípojke, aké sa vytýka spoločnosti ST, sa podľa nej nelíši od odmietnutia, ktoré viedlo k vydaniu rozsudku Bronner, keďže v oboch prípadoch má vlastník infraštruktúry legitímny záujem na ochrane svojej investície, pričom je podľa nej ťažké odlíšiť jednu formu odmietnutia prístupu od druhej a menej závažné odmietnutie prístupu, ktorým je implicitné odmietnutie, je možné preukázať ľahšie, než závažnejšie porušenie, ktorým je explicitné odmietnutie prístupu.
- 36 Napokon formulácia použitá Súdny dvorom v bode 55 rozsudku zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige (C-52/09, ďalej len „rozsudok TeliaSonera“, EU:C:2011:83), neumožňuje podľa odvolateľky dospieť k záveru, že kritériá rozsudku Bronner sa neuplatňujú na implicitné odmietnutie prístupu.
- 37 Komisia sa v podstate domnieva, že zneužitie konštatované v spornom rozhodnutí sa zásadne odlišuje od zneužitia, o ktoré išlo v rozsudku Bronner, takže kritériá stanovené v uvedenom rozsudku sa v prejednávanej veci neuplatňujú.

Posúdenie Súdny dvorom

- 38 Odvolateľka, materská spoločnosť ST, ktorej bola pripísaná zodpovednosť za postup uvedenej spoločnosti, svojím prvým odvolacím dôvodom kritizuje najmä body 86 až 115 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd potvrdil dôvodnosť sporného rozhodnutia v zmysle, že Komisii neprináleží preukazovať nevyhnutnosť prístupu alternatívnych operátorov k sieti účastníckej prípojky spoločnosti ST na to, aby mohla jej postupy, označené touto inštitúciou v odôvodnení 365 sporného rozhodnutia za implicitné odmietnutie poskytnutia prístupu k účastníckej prípojke, kvalifikovať ako „zneužívajúce“, pričom tieto postupy spočívali po prvé v tom, že odvolateľka zatajovala alternatívnym operátorom informácie týkajúce sa jej siete, potrebné pre neviazaný prístup k jej účastníckym prípojkám, po druhé v tom, že si odvolateľka zúžila rozsah svojich povinností týkajúcich sa neviazaného prístupu, vyplývajúcich z uplatniteľného právneho rámca, a po tretie v tom, že vo svojej štandardnej ponuke v oblasti neviazaného prístupu stanovila viaceré nespravodlivé doložky a podmienky týkajúce sa neviazaného prístupu (ďalej len „sporné postupy“).

- 39 Konkrétne Všeobecný súd v bode 101 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že vzhľadom na to, že regulačný rámec uplatniteľný v oblasti telekomunikácií jasne uznal nevyhnutnosť prístupu k účastníckej prípojke spoločnosti ST s cieľom umožniť vznik a rozvoj efektívnej hospodárskej súťaže na slovenskom trhu služieb vysokorýchlostného internetu, nevyžadovalo sa, aby Komisia preukazovala, že takýto prístup bol skutočne nevyhnutný v zmysle poslednej podmienky stanovenej v bode 41 rozsudku Bronner. V bodoch 106 až 114 napadnutého rozsudku v podstate dodal, že podmienky vyplývajúce z rozsudku Bronner, a konkrétnejšie podmienka nevyhnutnosti služby alebo infraštruktúry, ktorú má dominantný podnik, sa neuplatňujú na iné konanie než odmietnutie prístupu, akým sú aj sporné postupy.
- 40 Na účely posúdenia, či tieto úvahy vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia, ako tvrdí odvolateľka, je potrebné pripomenúť, že článok 102 ZFEÚ zakazuje akékoľvek zneužívanie dominantného postavenia na vnútornom trhu či jeho podstatnej časti jedným alebo viacerými podnikateľmi, ak sa tým môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Podnik v dominantnom postavení má totiž osobitnú zodpovednosť za to, aby svojím správaním nenarušil účinnú a neskreslenú hospodársku súťaž na vnútornom trhu [rozsudok z 30. januára 2020, Generics (UK) a i., C-307/18, EU:C:2020:52, bod 153, ako aj citovaná judikatúra].
- 41 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pojem „zneužívanie dominantného postavenia“ v zmysle článku 102 ZFEÚ je objektívnym pojmom, ktorý sleduje také konanie podniku v dominantnom postavení, ktoré na trhu, kde práve z dôvodu prítomnosti takéhoto podniku je úroveň hospodárskej súťaže už oslabená, má vo svojom dôsledku zabrániť zachovaniu existujúcej úrovne hospodárskej súťaže na trhu alebo rozvoju tejto hospodárskej súťaže, a to s použitím iných prostriedkov, než ktoré ovládajú obvyklú súťaž výrobkov alebo služieb na základe plnení hospodárskych subjektov [rozsudok z 30. januára 2020, Generics (UK) a i., C-307/18, EU:C:2020:52, bod 148, ako aj citovaná judikatúra].
- 42 Preskúvanie zneužívajúcej povahy konania podniku v dominantnom postavení podľa článku 102 ZFEÚ sa musí vykonať s prihliadnutím na všetky osobitné okolnosti veci (pozri v tomto zmysle rozsudky TeliaSonera, bod 68; zo 6. októbra 2015, Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, bod 68, ako aj z 19. apríla 2018, MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia, C-525/16, EU:C:2018:270, body 27 a 28).
- 43 Ako vyplýva z bodu 37 rozsudku Bronner, vec, v ktorej bol vydaný uvedený rozsudok, sa týkala otázky, či skutočnosť, že vlastníci jediného systému donášky do domu existujúceho na území členského štátu na celoštátnej úrovni, ktorý používa tento systém na distribúciu svojich vlastných denníkov, k nemu odmieta prístup vydavateľovi konkurenčného denníka, predstavuje zneužitie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ z dôvodu, že toto odmietnutie by uvedeného konkurenta pripravilo o uvedený spôsob distribúcie, považovaný za unikátny pre predaj jeho výrobkov.
- 44 V odpovedi na túto otázku Súdny dvor v bode 41 uvedeného rozsudku rozhodol, že uvedené odmietnutie by predstavovalo zneužitie dominantného postavenia nielen pod podmienkou, že odmietnutie služby pozostávajúcej z donášky do domu by bolo spôsobilé vylúčiť akúkoľvek konkurenciu na trhu denníkov zo strany žiadateľa o službu, pričom by nemohlo byť objektívne odôvodnené, ale zároveň aj pod podmienkou, aby služba ako taká bola nevyhnutná na výkon jeho činnosti v tom zmysle, že by voči uvedenému systému donášky do domu neexistovala žiadna skutočná alebo potenciálna náhrada.
- 45 Uloženie týchto podmienok bolo odôvodnené okolnosťami uvedenej veci, ktoré spočívali v tom, že dominantný podnik odmietol poskytnúť konkurentovi prístup k infraštruktúre, ktorú vyvinul pre potreby svojej vlastnej činnosti, s vylúčením akéhokoľvek iného konania.
- 46 V tejto súvislosti, ako v podstate uviedol aj generálny advokát v bodoch 68, 73 a 74 svojich návrhov, konštatovanie, že dominantný podnik zneužil svoje postavenie z dôvodu, že odmietol uzavrieť zmluvu s konkurentom, má za následok, že tento podnik je nútený zmluvu s týmto konkurentom uzavrieť.

Takáto povinnosť však osobitne zasahuje do zmluvnej slobody a do práva vlastníť majetok podniku v dominantnom postavení, keďže podnik, hoci aj s dominantným postavením, môže v zásade slobodne odmietnuť uzavrieť zmluvu a využívať infraštruktúru, ktorú vyvinul pre svoje vlastné potreby (pozri analogicky rozsudok z 5. októbra 1988, Volvo, 238/87, EU:C:1988:477, bod 8).

- 47 Okrem toho, hoci odsúdenie podniku za zneužívanie dominantného postavenia z dôvodu odmietnutia uzavrieť zmluvu s konkurentom má z krátkodobého hľadiska za následok podporu hospodárskej súťaže, z dlhodobého hľadiska je na druhej strane vo všeobecnosti priaznivé pre rozvoj hospodárskej súťaže a v záujme spotrebiteľov umožniť spoločnosti vyhradiť zariadenia, ktoré vyvinula pre potreby svojej činnosti, pre svoje vlastné používanie. Keby sa totiž prístup k výrobnému, nákupnému alebo distribučnému zariadeniu umožnil príliš ľahko, konkurenti by neboli motivovaní vyvinúť konkurenčné zariadenia. Navyše dominantný podnik by bol menej náchylný investovať do efektívnych zariadení, ak by mohol byť na základe jednoduchej žiadosti svojich konkurentov nútený rozdeliť si s nimi zisk vyplývajúci z jeho vlastných investícií.
- 48 V dôsledku toho, ak podnik v dominantnom postavení odmietne poskytnúť prístup k infraštruktúre, ktorú vyvinul pre potreby svojej vlastnej činnosti, rozhodnutie uložiť tomuto podniku povinnosť poskytnúť takýto prístup možno odôvodniť z hľadiska politiky hospodárskej súťaže len vtedy, ak má dominantný podnik skutočne obmedzujúci vplyv na dotknutom trhu.
- 49 Uplatnenie podmienok, ktoré Súdny dvor uviedol v rozsudku Bronner pripomenutých v bode 44 tohto rozsudku, a najmä podmienky nevyhnutnosti prístupu k infraštruktúre podniku v dominantnom postavení, v prejednávanej veci umožňuje príslušnému orgánu alebo vnútroštátnemu súdu určiť, či tento podnik disponuje vďaka tejto infraštruktúre takýmto obmedzujúcim vplyvom. Takýto podnik tak môže byť nútený umožniť konkurentovi prístup k infraštruktúre, ktorú vyvinul pre potreby svojej vlastnej činnosti, len vtedy, ak je takýto prístup nevyhnutný pre činnosť takéhoto konkurenta, teda ak neexistuje skutočná alebo potenciálna náhrada za túto infraštruktúru.
- 50 Naopak, ak podnik v dominantnom postavení poskytne prístup k svojej infraštruktúre, ale tento prístup alebo poskytovanie služieb či predaj produktov podriadi nespravodlivým podmienkam, podmienky stanovené Súdnym dvorom v bode 41 rozsudku Bronner sa neuplatnia. Je nepochybne pravda, že ak je prístup k takejto infraštruktúre, prípadne k službe alebo vstupu na trh nevyhnutný na to, aby sa konkurentom dominantného podniku umožnilo rentabilným spôsobom pôsobiť na nadväzujúcom trhu, je o to pravdepodobnejšie, že nespravodlivé praktiky na tomto trhu budú mať prinajmenšom potenciálne protisúťažné účinky a budú predstavovať zneužitie v zmysle článku 102 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. októbra 2010, Deutsche Telekom/Komisia, C-280/08 P, EU:C:2010:603, bod 234, ako aj TeliaSonera, body 70 a 71). Pokiaľ však ide o iné postupy ako odmietnutie prístupu, neexistencia takejto nevyhnutnej povahy nie je sama osebe rozhodujúca na účely preskúmania potenciálne zneužívajúceho správania zo strany dominantného podniku (pozri v tomto zmysle rozsudok TeliaSonera, bod 72).
- 51 Hoci totiž takéto správanie môže predstavovať určitú formu zneužitia, ak je spôsobilé vyvolať prinajmenšom potenciálne protisúťažné účinky, či dokonca účinky vylúčenia konkurentov na dotknutých trhoch, nemožno ho považovať za analogické s jednoduchým a priamym odmietnutím umožniť konkurentovi prístup k infraštruktúre, keďže príslušný orgán pre hospodársku súťaž alebo príslušný vnútroštátny súd už nemusí nútiť podnik s dominantným postavením, aby poskytol prístup k svojej infraštruktúre, pretože tento prístup už bol poskytnutý. Opatrenia, ktoré bude potrebné prijať v takomto kontexte, budú teda menej zasahujúce do zmluvnej slobody dominantného podniku a do jeho vlastníckeho práva v porovnaní s tým, ak by bol donútený poskytnúť prístup k svojej infraštruktúre, ktorú vyhradil pre potreby svojej vlastnej činnosti.

- 52 V tomto zmysle už Súdny dvor už v bodoch 75 a 96 rozsudku z 10. júla 2014, Telefónica a Telefónica de España/Komisía (C-295/12 P, EU:C:2014:2062), rozhodol, že podmienky uvedené Súdnym dvorom v bode 41 rozsudku Bronner, a konkrétne podmienka nevyhnutnosti prístupu, sa neuplatňujú v prípade zneužitia, ktoré predstavuje stláčanie cien konkurenčných operátorov na nadväzujúcom trhu.
- 53 V tom istom zmysle Súdny dvor v bode 58 rozsudku TeliaSonera v podstate rozhodol, že nemožno vyžadovať, aby sa systematicky vykonávalo preskúvanie zneužívajúcej povahy akéhokoľvek typu správania podniku v dominantnom postavení voči jeho konkurentom z hľadiska podmienok stanovených Súdnym dvorom v rozsudku Bronner, ktorý sa týkal odmietnutia poskytovania služieb. Všeobecný súd teda v bodoch 108 až 110 napadnutého rozsudku správne konštatoval, že Súdny dvor v bodoch 55 až 58 rozsudku TeliaSonera neodkázal len na osobitnú formu zneužitia, ktorú predstavuje stláčanie cien konkurenčných operátorov na nadväzujúcom trhu, keď posudzoval postupy, na ktoré sa nevzťahovali podmienky rozsudku Bronner.
- 54 V prejednávanej veci sa situácia spoločnosti ST vyznačovala okrem iného skutočnosťou pripomenutou v bode 99 napadnutého rozsudku, že odvolateľka podliehala regulačnej povinnosti v oblasti telekomunikácií, podľa ktorej bola povinná poskytnúť prístup k svojej sieti účastníckej prípojky. V nadväznosti na rozhodnutie TÚ SR z 8. marca 2005, ktoré potvrdil riaditeľ tohto istého orgánu 14. júna 2005, bola totiž ST ako operátor ovládajúci podstatnú časť trhu povinná vyhovieť všetkým žiadostiam o neviazaný prístup ku svojej účastníckej prípojke, považovaným za primerané a opodstatnené, aby tak alternatívnym operátorom bolo umožnené ponúkať na základe toho svoje vlastné služby na maloobchodnom masovom trhu služieb vysokorýchlostného internetu na pevnom mieste na Slovensku.
- 55 Takáto povinnosť zodpovedá cieľom rozvoja účinnej hospodárskej súťaže na trhoch telekomunikácií stanovených normotvorcom Únie. Ako spresňujú odôvodnenia 3, 6 a 7 nariadenia č. 2887/2000, uloženie takejto povinnosti prístupu je odôvodnené jednak skutočnosťou, že keďže prevádzkovatelia s významným vplyvom mohli počas relatívne dlhých období vybudovať svoje siete miestneho prístupu s využitím ochrany výhradných práv, pričom svoje investície mohli financovať z monopolných príjmov, pre nových účastníkov by nebolo hospodárne vytvárať duplikát infraštruktúry lokálneho sieťového prístupu tradičných operátorov, a jednak že alternatívne infraštruktúry nepredstavujú plnohodnotnú náhradu týchto sietí s miestnym prístupom. Neviazaný prístup k účastníckej prípojke teda má umožniť novým účastníkom trhu súťažiť so silnými operátormi. Z toho vyplýva, ako pripomenul Všeobecný súd v bode 99 napadnutého rozsudku, že povinnosť prístupu, ktorú v prejednávanej veci uložil TÚ SR vyplýva z vôle podnikateľ ST, ako aj jej konkurentov, k investíciám a inováciám pri súčasnom zabezpečení toho, aby bola zachovaná hospodárska súťaž na trhu.
- 56 Táto regulačná povinnosť sa na ST uplatňovala počas celého obdobia porušenia stanoveného Komisiou v spornom rozhodnutí, teda od 12. augusta 2005 do 31. decembra 2010. Okrem skutočnosti, že podľa článku 8 ods. 5 písm. f) smernice 2002/21, zmenenej smernicou 2009/140, môžu regulačné orgány v oblasti telekomunikácií uložiť takúto povinnosť prístupu len vtedy, keď neexistuje efektívna a trvalo udržateľná hospodárska súťaž, pričom sú povinné ju uvoľniť alebo zrušiť, keď je táto podmienka splnená, totiž ST netvrdila ani nepreukázala, že tejto povinnosti podliehala počas obdobia porušenia. Navyše Komisia odôvodnila základ pre existenciu takejto povinnosti prístupu v časti 5.1 sporného rozhodnutia a v jeho bode 377 uviedla, že vykonala vlastnú analýzu relevantných trhov *ex post*, aby dospela k záveru, že situácia na týchto trhoch sa v tejto súvislosti počas obdobia porušenia podstatne nezmenila.
- 57 Analogicky s tým, čo už Súdny dvor uviedol v bode 224 rozsudku zo 14. októbra 2010, Deutsche Telekom/Komisía (C-280/08 P, EU:C:2010:603), uvedenom v bode 97 napadnutého rozsudku, je potrebné konštatovať, že regulačná povinnosť môže byť relevantná pre posúdenie zneužívajúceho správania dominantného podniku podliehajúceho odvetvovej právnej úprave v zmysle článku 102 ZFEÚ. Hoci v kontexte prejednávanej veci povinnosť prístupu k účastníckej prípojke uložená spoločnosti ST nemôže zbaviť Komisiu povinnosti preukázať existenciu zneužitia v zmysle

článku 102 ZFEÚ, osobitne s prihliadnutím na uplatniteľnú judikatúru, uloženie tejto povinnosti má za následok, že počas celého obdobia porušenia stanoveného v prejednávanej veci ST nemohla odmietnuť a v skutočnosti ani neodmietla poskytnúť prístup k svojej sieti účastníckej prípojky.

- 58 ST si však napriek vyššie uvedenej regulačnej povinnosti počas uvedeného obdobia ponechala rozhodovaciu nezávislosť, pokiaľ ide o podmienky takéhoto prístupu. Regulačný rámec ani rozhodnutia TÚ SR totiž okrem určitých hlavných zásad nestanovovali povinný obsah štandardnej ponuky v oblasti neviazaného prístupu k účastníckej prípojke, uvedený v článku 3 nariadenia č. 2887/2000. ST prijala sporné postupy práve na základe tejto rozhodovacej nezávislosti.
- 59 Keďže však sporné postupy nepredstavovali odmietnutie prístupu spoločnosti ST k účastníckej prípojke, ale týkali sa podmienok takéhoto prístupu, z dôvodov uvedených v bodoch 45 až 51 tohto rozsudku sa v prejednávanej veci neuplatňovali podmienky stanovené Súdny dvorom v bode 41 rozsudku Bronner, pripomenuté v bode 44 tohto rozsudku.
- 60 Všeobecný súd sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 101 napadnutého rozsudku konštatoval, že Komisia nebola povinná na účely konštatovania zneužitia dominantného postavenia zo strany spoločnosti ST z dôvodu sporných postupov preukázať „nevyhnutnosť“ v zmysle poslednej podmienky uvedenej v bode 41 rozsudku Bronner.
- 61 Za týchto podmienok musí byť prvý odvolací dôvod, ktorý je založený na predpoklade, ktorý je z právneho hľadiska nesprávny, zamietnutý v celom rozsahu.

O druhom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 62 Svojím druhým odvolacím dôvodom, ktorý sa skladá z dvoch častí, odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď jej pripísal zneužitie dominantného postavenia, ktorého sa dopustila ST.
- 63 V prvej časti druhého odvolacieho dôvodu odvolateľka uvádza, že Všeobecný súd sa pri pripísaní zneužívajúceho správania, ktorého sa dopustila ST, dopustil pochybenia, keď vychádzal z toho, že ako dôkazy o skutočnom vykonávaní rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na ST je možné použiť skutočnosti, ktoré môžu preukázať iba jej schopnosť uplatňovať takýto vplyv na uvedenú spoločnosť. Ak by sa podľa odvolateľky pripustilo, že skutočnosti, z ktorých vyplýva len schopnosť materskej spoločnosti vykonávať rozhodujúci vplyv na svoju dcérsku spoločnosť, postačujú na preukázanie skutočného výkonu uvedeného vplyvu, malo by to za následok odstránenie akejkoľvek formy rozlišovania medzi možným a skutočným výkonom tohto vplyvu a predstavovalo by to protiprávne rozšírenie domnienky uplatniteľnej na dcérske spoločnosti, ktorých 100 % vlastníkom je materská spoločnosť.
- 64 Odvolateľka sa preto domnieva, že skutočnosti uvedené po prvé v bodoch 233 a 249 a nasl. napadnutého rozsudku, podľa ktorých členovia manažmentu spoločnosti ST vykonávali aj riadiace funkcie v rámci odvolateľky alebo vedúci zamestnanci odvolateľky boli prítomní v predstavenstve spoločnosti ST, po druhé v bodoch 280 až 285 napadnutého rozsudku, podľa ktorých odvolateľka poskytla spoločnosti ST svojich spolupracovníkov, a po tretie v bode 294 napadnutého rozsudku, podľa ktorých ST poskytovala odvolateľke správy o svojej obchodnej politike, predstavujú len také skutkové okolnosti, ktoré svojou povahou dokážu len preukázať prípadnú schopnosť odvolateľky vykonávať rozhodujúci vplyv na ST, ale nie to, že takýto vplyv skutočne vykonávala.

- 65 Okrem toho odvolateľka tvrdí, že rozlišovanie uvedené v bode 63 tohto rozsudku nebráni Komisii zohľadniť všetky relevantné okolnosti, ktoré by mohli viesť ku konštatovaniu skutočného výkonu rozhodujúceho vplyvu. Odvolateľka tiež spochybňuje relevantnosť odkazu Všeobecného súdu v napadnutom rozsudku a Komisie v jej vyjadrení, vzťahujúcich sa na rozsudok z 18. januára 2017, Toshiba/Komisio (C-623/15 P, neuverejnený, EU:C:2017:21), keďže vec, v ktorej bol vyhlásený uvedený rozsudok, sa týkala dodržiavania pravidiel rozhodovania v rámci spoločného podniku, a nie možnosti vykonávať rozhodujúci vplyv. Odvolateľka sa tiež domnieva, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia vo svojom vyjadrení k odvolaniu, v bode 93 rozsudku z 24. júna 2015, Fresh Del Monte Produce/Komisio a Komisia/Fresh Del Monte Produce (C-293/13 P a C-294/13 P, EU:C:2015:416), Súdny dvor nedospel k záveru, že výmena informácií predstavuje nepriamy dôkaz o skutočnom výkone rozhodujúceho vplyvu.
- 66 V druhej časti svojho druhého odvolacieho dôvodu odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd v rámci právnej kvalifikácie skutočností, z ktorých vychádzala Komisia, nesprávne uplatnil zásadu, podľa ktorej sa rozhodujúci vplyv musí skutočne vykonávať, keď vyvodil existenciu skutočného výkonu rozhodujúceho vplyvu z jednoduchej možnosti takéhoto vplyvu. Odvolateľka teda tvrdí, že nesprávne právne posúdenie obsahujú nielen body napadnutého rozsudku napádané v rámci prvej časti tohto odvolacieho dôvodu, ale tiež po prvé bod 262 uvedeného rozsudku, keďže Všeobecný súd zohľadnil skutočnosť, že výkonný manažment spoločnosti ST zasielal správy predstavenstvu odvolateľky, pričom podnikateľský plán tohto výkonného manažmentu podliehal schváleniu tohto predstavenstva, po druhé body 273 a 274 tohto rozsudku, keďže Všeobecný súd dospel k záveru, že lojalita riadiacich pracovníkov voči akcionárom ani nezáväznosť poradenských služieb poskytovaných spoločnosti ST nevylučujú výkon rozhodujúceho vplyvu na spoločnosť zo strany odvolateľky, a po tretie bod 278 tohto istého rozsudku, pretože Všeobecný súd rozhodol, že akcionárska dohoda umožňovala zástupcom odvolateľky vykonávať v rámci predstavenstva spoločnosti ST rozhodujúci vplyv na všetky jej obchodné činnosti. Okrem toho odvolateľka spochybňuje námietku neprípustnosti, ktorú Komisia vzniesla proti druhej časti jej druhého odvolacieho, a to z dôvodu, že touto časťou nespochybňuje skutkové zistenia Všeobecného súdu, ale obmedzuje sa na tvrdenie, že došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu založenému na nesprávnom uplatnení zásady skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu.
- 67 Komisia sa domnieva, že druhá časť druhého odvolacieho dôvodu je neprípustná v rozsahu, v akom spochybňuje skutkové zistenia Všeobecného súdu a vyžaduje nové posúdenie dôkazov Súdnym dvorom. V každom prípade druhý žalobný dôvod je podľa nej nedôvodný, pretože konštatovanie skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu možno vyvodiť, tak ako v prejednávanej veci, zo súboru navzájom sa podporujúcich skutočností s prihliadnutím na všetky relevantné okolnosti.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 68 Pokiaľ ide o prípustnosť druhej časti druhého odvolacieho dôvodu, je potrebné pripomenúť, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ak Všeobecný súd zistil alebo posúdil skutkový stav, Súdny dvor má podľa článku 256 ZFEÚ jedine právomoc preskúmať právnu kvalifikáciu tohto skutkového stavu a právne následky, ktoré z neho boli vyvedené. Posúdenie skutkového stavu teda s výnimkou prípadu skreslenia dôkazov predložených v konaní pred Všeobecným súdom nepredstavuje právnu otázku, ktorá ako taká podlieha preskúmaniu Súdnym dvorom (pozri najmä rozsudok zo 17. októbra 2019, Alcogroup a Alcodis/Komisio, C-403/18 P, EU:C:2019:870, bod 63, ako aj citovanú judikatúru).
- 69 Odvolateľka v druhom odvolacom dôvode netvrdila skreslenie dôkazov preskúmaných Všeobecným súdom, ktoré by preukazovali, že by mohla byť zodpovedná za správanie spoločnosti ST, a Súdnemu dvoru neprináleží opätovne preskúmať dôkaznú hodnotu týchto dôkazov.

- 70 V druhej časti tohto odvolacieho dôvodu však odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd dospel k nesprávnemu záveru, že Komisia mohla oprávnene vychádzať z určitých skutočností, aby dospela k záveru o skutočnom výkone rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na ST, hoci tieto skutočnosti boli takej povahy, že mohli preukázať iba možnosť takéhoto vplyvu. Z toho podľa nej vyplýva, že Všeobecný súd nesprávne kvalifikoval tieto skutočnosti ako skutočnosti, ktoré preukazujú skutočný rozhodujúci vplyv odvolateľky na ST. Touto časťou svojho druhého odvolacieho dôvodu teda odvolateľka nežiada, aby Súdny dvor vykonal nové posúdenie skutkového stavu, ale aby overil jeho právnu kvalifikáciu zo strany Všeobecného súdu.
- 71 Z uvedeného vyplýva, že druhá časť druhého odvolacieho dôvodu je prípustná.
- 72 Pokiaľ ide o meritum tohto dôvodu, je potrebné pripomenúť, že autori Zmlúv sa rozhodli použiť pojem „podnik“ na označenie porušiteľa práva hospodárskej súťaže, ktorého možno sankcionovať podľa článkov 101 a 102 ZFEÚ. Tento autonómny pojem práva Únie označuje každý subjekt tvorený osobnými, hmotnými a nehmotnými prvkami vykonávajúci hospodársku činnosť, a to nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu jeho financovania (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions a i., C-724/17, EU:C:2019:204, body 29, 36 a 47). Pojem „podnik“ uvedený v článkoch 101 a 102 ZFEÚ je teda potrebné chápať tak, že označuje jednu hospodársku jednotku z hľadiska predmetu daného protisúťažného postupu, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. júla 1984, Hydrotherm Gerätebau, 170/83, EU:C:1984:271, bod 11, a z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 53, ako aj citovanú judikatúru).
- 73 Z toho jednak vyplýva, že ak takýto hospodársky subjekt porušuje pravidlá hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti za toto porušovanie aj zodpovedá (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 53, ako aj citovanú judikatúru) a jednak, že právnická osoba môže byť za určitých podmienok osobne a nerozdielne zodpovedná za protisúťažné správanie inej právnickej osoby patriacej do toho istého hospodárskeho subjektu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. apríla 2017, Akzo Nobel a i./Komisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 57, ako aj citovanú judikatúru).
- 74 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora správanie dcérskej spoločnosti možno pripísať materskej spoločnosti najmä vtedy, keď dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstatnej časti plní pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť, berúc do úvahy najmä hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvomi právnymi subjektmi (pozri najmä rozsudky z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, EU:C:2009:536, bod 58; z 10. apríla 2014, Areva a i./Komisia, C-247/11 P a C-253/11 P, EU:C:2014:257, bod 30, ako aj z 18. januára 2017, Toshiba/Komisia, C-623/15 P, neuvverejnený, EU:C:2017:21, bod 45). V takom prípade pokyny vydané materskou spoločnosťou môžu predstavovať formu rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť.
- 75 Na účely preskúmania otázky, či materská spoločnosť môže vykonávať rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti na trhu, je potrebné vziať do úvahy všetky relevantné okolnosti súvisiace s hospodárskymi, organizačnými a právnymi väzbami, ktoré spájajú dcérsku spoločnosť s jej materskou spoločnosťou, a zohľadniť tak hospodársku realitu (rozsudky z 24. júna 2015, Fresh Del Monte Produce/Komisia a Komisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P a C-294/13 P, neuvverejnený, EU:C:2015:416, bod 76, ako aj z 18. januára 2017, Toshiba/Komisia, C-623/15 P, neuvverejnený, EU:C:2017:21, bod 46).
- 76 Preto hoci pokyny, ktoré materská spoločnosť zadáva dcérskej spoločnosti, čím ovplyvňuje jej správanie na trhu, môžu predstavovať dostatočné dôkazy o takomto rozhodujúcom vplyve, nepredstavujú jediné prípustné dôkazy. Skutočný výkon rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na správanie dcérskej spoločnosti možno tiež vyvodiť zo súboru navzájom sa podporujúcich skutočností, aj keď žiadna z nich posudzovaná samostatne nestačí na preukázanie existencie takéhoto vplyvu (rozsudky

z 24. júna 2015, Fresh Del Monte Produce/Komisía a Komisía/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P a C-294/13 P, EU:C:2015:416, bod 77, ako aj z 18. januára 2017, Toshiba/Komisía, C-623/15 P, neuvverejnený, EU:C:2017:21, bod 47).

- 77 Ako vyplýva z bodov 75 a 76 tohto rozsudku, na pripísanie zodpovednosti za správanie dcérskej spoločnosti materskej spoločnosti môže stačiť preskúmať, či má materská spoločnosť možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv. Preto na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, Komisía môže v rámci celkového posúdenia predmetnej situácie zohľadniť skutočnosť, ktorá prispieva k preukázaniu toho, že materská spoločnosť má schopnosť vykonávať rozhodujúci vplyv na svoju dcérsku spoločnosť, aj vtedy, keď takáto skutočnosť posudzovaná vzhľadom na iné skutočnosti alebo v spojení s takýmito inými skutočnosťami týkajúcimi sa tejto situácie patrí do súboru súhlasných nepriamych dôkazov týkajúcich sa skutočného a rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť.
- 78 Z toho vyplýva, že odvolateľka nesprávne uvádza, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že okolnosti preukazujúce, že odvolateľka bola schopná vykonávať rozhodujúci vplyv na ST, nebolo možné zohľadniť ako nepriame dôkazy prispievajúce k preukázaniu účinnosti tohto vplyvu.
- 79 Pokiaľ ide o otázku, či Všeobecný súd nesprávne kvalifikoval osobitné skutočnosti uvedené v bodoch 233, 249 až 262, 273, 274, 278, 280 až 285 a 294 napadnutého rozsudku ako nepriame dôkazy o skutočnom uplatňovaní rozhodujúceho vplyvu odvolateľky, ktorá vlastnila 51 % podiel na základnom imaní spoločnosti ST, je potrebné uviesť nasledujúce skutočnosti.
- 80 V prvom rade pokiaľ ide o zohľadnenie prítomnosti vedúcich zamestnancov odvolateľky v predstavenstve spoločnosti ST, Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho posúdenia, keď v bode 233 napadnutého rozsudku konštatoval, že na účely posúdenia skutočného výkonu rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť je relevantné zohľadniť prítomnosť osôb zastávajúcich riadiace funkcie v materskej spoločnosti na čele dcérskej spoločnosti. Takáto prítomnosť na čele dcérskej spoločnosti totiž predstavuje nepriamy dôkaz, ktorý ak je potvrdený inými dôkazmi, môže preukázať skutočný výkon rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na správanie jej dcérskej spoločnosti na relevantnom trhu.
- 81 V prejednávanej veci Všeobecný súd v bodoch 250 až 256 napadnutého rozsudku osobitne konštatoval, že počas obdobia porušenia bol pán R. R. jednak členom predstavenstva spoločnosti ST, a zároveň zastával riadiace pozície v rámci odvolateľky, a jednak overoval účty spoločnosti ST s cieľom ich konsolidácie na úrovni skupiny Deutsche Telekom. Z týchto bodov napadnutého rozsudku tiež vyplýva, že pán R. R. bol zapojený do prípravy finančného plánu a investičnej politiky spoločnosti ST s cieľom zabezpečiť ich súlad s cieľmi tejto skupiny a overoval, či táto dcérska spoločnosť dosiahla svoje vlastné finančné ciele počas každého referenčného obdobia. Všeobecný súd ďalej spresnil, že takáto účasť pána R. R. v rámci spoločnosti ST nevyhnutne úzko súvisí s jej obchodnou politikou.
- 82 Všeobecný súd sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď tieto skutkové okolnosti kvalifikoval ako nepriame dôkazy o skutočnom výkone rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na ST. Súbeh funkcií pána R. R. ako riaditeľa odvolateľky a člena predstavenstva spoločnosti ST, ako aj jeho jednotlivé úlohy v rámci poslednej uvedenej, totiž predstavujú nepriame dôkazy o zapojení odvolateľky v rámci stanovovania a kontroly obchodnej politiky spoločnosti ST.
- 83 Pokiaľ ide o to, že odvolateľka sa domnieva, že Všeobecný súd v bode 262 napadnutého rozsudku nesprávne kvalifikoval niektoré skutočnosti ako dôkazy o skutočnom výkone rozhodujúceho vplyvu na ST, je potrebné konštatovať, že časť uvedeného bodu, ktorú odvolateľka napáda, sa v tomto štádiu úvah špecificky týka kontroly vykonávanej predstavenstvom spoločnosti ST nad jej výkonným manažmentom, a nie kontroly vykonávanej odvolateľkou nad spoločnosťou ST prostredníctvom jej predstavenstva. Okrem toho Všeobecný súd bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, konštatoval, že povinnosť, ktorú má výkonný manažment spoločnosti ST, pravidelne

podávať predstavenstvu informácie o svojej činnosti, ako aj o stave tejto spoločnosti a jej dcérskych spoločností, ako aj právomoc predstavenstva, pokiaľ ide o schvaľovanie obchodného plánu vypracovaného výkonným manažmentom, predstavujú nepriame dôkazy o kontrole výkonného manažmentu spoločnosti ST zo strany predstavenstva rovnakej spoločnosti. Na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, uvedený bod napadnutého rozsudku preto nevychádza z nesprávnej kvalifikácie.

- 84 Rovnako v rozsahu, v akom odvolateľka kritizuje po prvé bod 273 napadnutého rozsudku, podľa ktorého povinnosť zachovávať lojalnosť voči akcionárom na základe uplatniteľného slovenského práva z právneho hľadiska nebránila materskej spoločnosti, ktorá má väčšinový podiel na základnom imaní tejto dcérskej spoločnosti, aby vykonávala rozhodujúci vplyv na správanie tejto spoločnosti na trhu, po druhé bod 274 napadnutého rozsudku, podľa ktorého výkon rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na obchodnú politiku spoločnosti ST nebol vylúčený z dôvodu nezáväznosti poradenských služieb dodávaných odvolateľkou spoločnosti ST na základe rámcovej dohody o strategickej spolupráci uzavretej medzi nimi a po tretie bod 278 uvedeného rozsudku, v ktorom sa odkazuje na dôvody uvedené Komisiou v spornom rozhodnutí, vzhľadom na ktoré stanovy umožňovali zástupcom odvolateľky v predstavenstve spoločnosti ST vykonávať rozhodujúci vplyv na všetky obchodné rozhodnutia tejto spoločnosti, vrátane schvaľovania rozpočtu, je potrebné uviesť, že keďže odvolateľka sa neodvoláva na žiadne skreslenie skutočností skúmaných Všeobecným súdom v týchto bodoch napadnutého rozsudku, uvedený súd mohol bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, kvalifikovať takúto prítomnosť vedúcich zamestnancov odvolateľky v predstavenstve spoločnosti ST ako nepriamy dôkaz o skutočnom výkone rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na ST, ako to Všeobecný súd osobitne konštatoval v bodoch 250 až 256 napadnutého rozsudku.
- 85 V druhom rade, pokiaľ ide o kvalifikáciu poskytnutia spolupracovníkov odvolateľky spoločnosti ST ako ukazovateľa skutočného výkonu rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na uvedenú spoločnosť, Všeobecný súd v bode 285 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že bolo možné sa dôvodne domnievať, že hoci títo spolupracovníci už počas vyslania v spoločnosti ST nepodliehali priamej právomoci odvolateľky, mali podrobné znalosti o jej obchodnej politike a cieľoch, a preto mali jedinečné postavenie na zabezpečenie toho, aby ST konala v súlade so záujmami odvolateľky. Takéto konštatovania sú pritom relevantné na to, aby bolo uvedené poskytnutie spolupracovníkov kvalifikované ako nepriamy dôkaz skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu odvolateľky na ST, keďže tieto konštatovania je potrebné vykladať osobitne v spojení s úvahami Všeobecného súdu, ktoré odvolateľka nespochybnila a ktoré sú uvedené v bodoch 281 a 287 napadnutého rozsudku, podľa ktorých vedúci zamestnanci poskytnutí spoločnosti ST zastávali v rámci uvedenej spoločnosti pozície vyžadujúce vysoký stupeň zodpovednosti, ktoré im umožňovali ovplyvňovať jej politiku a obchodné ciele, pričom počas svojho vyslania boli aj naďalej zamestnancami odvolateľky, a tým na nej záviselo aj pokračovanie ich kariéry v rámci skupiny Deutsche Telekom. Navyše Všeobecný súd v bodoch 374 a 417 napadnutého rozsudku uviedol skutočnosti preukazujúce, že osoby, ktoré odvolateľka poskytla spoločnosti ST, jej umožnili byť informovaná a zapájať sa do obchodných rozhodnutí spoločnosti ST.
- 86 Po tretie, pokiaľ ide o predkladanie správ zo strany spoločnosti ST odvolateľke, Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 294 napadnutého rozsudku dospel k záveru, že pravidelné odovzdávanie podrobných informácií dcérskou spoločnosťou o svojej obchodnej politike pre jej materskú spoločnosť je spôsobilé preukázať, že materská spoločnosť mala vedomosť o konaní jej dcérskej spoločnosti na trhu, a teda umožniť tejto materskej spoločnosti ľahšie zasahovať do obchodnej politiky uvedenej dcérskej spoločnosti. Okrem toho hoci skutočnosť, že dcérska spoločnosť je povinná predkladať svojej materskej spoločnosti správy o svojej obchodnej politike a výsledkoch, sama osebe nemôže predstavovať nepriamy dôkaz o skutočnom výkone rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť, táto skutočnosť môže prispieť k podpore takýchto nepriamych dôkazov. Všeobecný súd sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 294 napadnutého rozsudku konštatoval, že pravidelné poskytovanie informácií týkajúcich sa obchodnej politiky spoločnosti ST odvolateľke mohlo spolu s inými nepriamymi dôkazmi prispieť k preukázaniu, že tieto spoločnosti tvorili tú istú hospodársku jednotku.

87 Tretí odvolací dôvod je preto potrebné zamietnuť ako nedôvodný.

O treťom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 88 Odvolateľka na podporu svojho tretieho odvolacieho dôvodu uvádza, že z judikatúry Súdneho dvora v oblasti pripísateľnosti porušenia dcérskej spoločnosti jej materskej spoločnosti a domnienky uvedenej v rozsudku zo 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisía (C-286/98 P, EU:C:2000:630), vyplýva, že uvedená pripísateľnosť podlieha štyrom kumulatívnym podmienkam, a to že po prvé materská spoločnosť musí byť schopná vykonávať rozhodujúci vplyv, po druhé muselo dôjsť ku skutočnému výkonu takéhoto vplyvu zo strany materskej spoločnosti, po tretie dcérska spoločnosť z tohto dôvodu neurčovala autonómne svoje správanie na trhu a po štvrté dcérska spoločnosť v zásade uplatňovala pokyny vydané materskou spoločnosťou. Táto posledná podmienka podľa odvolateľky slúži na overenie relevantnosti rozhodujúceho vplyvu uplatňovaného materskou spoločnosťou a je výrazom zásady proporcionality. Podľa odvolateľky sa zdá neprimerané uložiť materskej spoločnosti pokutu za porušenie, ktorého sa dopustila jedna z jej dcérskych spoločností, ak uvedená materská spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na svoju dcérsku spoločnosť iba v nepodstatnom rozsahu a dcérska spoločnosť v podstate nedodržiava pokyny svojej materskej spoločnosti.
- 89 V prejednávanej veci pritom podľa nej Všeobecný súd nekonštatoval, že ST v podstate dostávala pokyny od odvolateľky a že sa nimi riadila. Podľa odvolateľky sa Všeobecný súd v tejto súvislosti v bode 470 napadnutého rozsudku uspokojil s konštatovaním, že jednak existencia určitej samostatnosti dcérskej spoločnosti nie je nezlučiteľná s príslušnosťou tejto dcérskej spoločnosti k tej istej hospodárskej jednotke, do akej patrí jej materská spoločnosť, a jednak v bode 471 uvedeného rozsudku uviedol, že všeobecná stratégia spoločnosti ST na slovenskom telekomunikačnom trhu bola definovaná zo strany odvolateľky. Pokiaľ ide o toto druhé konštatovanie, odvolateľka spresňuje, že nie je podopreté bodmi 237 až 464 napadnutého rozsudku, na ktoré Všeobecný súd odkázal v bode 471 uvedeného rozsudku. Podľa nej sa Všeobecný súd v uvedených bodoch uspokojil s konštatovaním nepriamych dôkazov o tom, že odvolateľka vykonávala rozhodujúci vplyv na ST, bez toho, aby konštatoval akýkoľvek konkrétny pokyn, ktorý by vydala voči spoločnosti ST.
- 90 Odvolateľka sa preto domnieva, že Všeobecný súd nekonštatoval, že podmienky zásady, ktorou sa riadi pripísateľnosť, boli v prejednávanej veci splnené.
- 91 Odvolateľka tiež tvrdí, že Všeobecný súd porušil svoju povinnosť odôvodnenia tým, že neuviedol dôvody, pre ktoré dospel k záveru, že ST v podstate nasledovala jej pokyny.
- 92 Komisia sa v podstate domnieva, že Všeobecný súd neporušil svoju povinnosť odôvodnenia a nedopustil sa pochybenia pri pripísaní porušenia spoločnosti ST odvolateľke, keďže ST vo vzťahu k odvolateľke neurčovala autonómne svoje správanie na dotknutom trhu.

Posúdenie Súdny dvorom

- 93 Na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, Súdny dvor nerozhodol, že pripísateľnosť konania dcérskej spoločnosti jej materskej spoločnosti podlieha splneniu štyroch podmienok uvedených v bode 88 vyššie.
- 94 Ako vyplýva z bodu 72 tohto rozsudku, možnosť pripísať protisúťažné správanie dcérskej spoločnosti jej materskej spoločnosti predstavuje jeden z dôsledkov voľby autorov Zmlúv použiť pojem podnik na označenie porušiteľa práva hospodárskej súťaže, ktorého možno sankcionovať podľa článkov 101 a 102 ZFEÚ. Tieto právnické osoby totiž možno považovať za osoby tvoriace hospodársku jednotku

z hľadiska cieľa protisúťažných postupov, na ktoré sa vzťahujú uvedené ustanovenia, ak materská spoločnosť vykonáva kontrolu nad správaním svojej dcérskej spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia uvedených ustanovení na relevantnom trhu. Za týchto podmienok formálne oddelenie materskej spoločnosti od jej dcérskej spoločnosti vyplývajúce z ich odlišnej právnej subjektivity nemôže brániť jednote ich správania na trhu na účely uplatnenia článkov 101 a 102 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. júla 1972, Imperial Chemical Industries/Komisia, 48/69, EU:C:1972:70, bod 140).

- 95 Ako uviedol aj generálny advokát v bode 156 svojich návrhov, Komisia môže preukázať uvedenú kontrolu buď tým, že preukáže, že materská spoločnosť je spôsobilá vykonávať rozhodujúci vplyv na konanie dcérskej spoločnosti a že navyše tento vplyv skutočne vykonávala (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. septembra 2013, The Dow Chemical Company/Komisia, C-179/12 P, neuverejnený, EU:C:2013:605, bod 55, a z 26. septembra 2013, El du Pont de Nemours/Komisia, C-172/12 P, neuverejnený, EU:C:2013:601, bod 44), alebo tým, že preukáže, že táto dcérska spoločnosť neurčuje svoje správanie na trhu samostatne, ale že v podstate plní pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť, berúc do úvahy najmä hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi (rozsudok z 26. októbra 2013, Global Steel Wire a i./Komisia, C-457/16 P až C-461/16 P, neuverejnený, EU:C:2017:819, bod 83 ako aj citovaná judikatúra).
- 96 Tieto dva spôsoby preukazovania uvedenej kontroly sa nemajú považovať za kumulatívne, ale alternatívne, a teda rovnocenné. Možno sa nanajvýš domnievať, že plnenie pokynov materskej spoločnosti zo strany dcérskej spoločnosti na trhu dotknutom predmetnými protisúťažnými postupmi predstavuje potenciálne formu rozhodujúceho vplyvu vykonávaného materskou spoločnosťou na svoju dcérsku spoločnosť, a nie, ako tvrdí odvolateľka, dodatočnú podmienku, ktorú musí Komisia preukázať na to, aby bolo možné správanie tejto dcérskej spoločnosti pripísať jej materskej spoločnosti.
- 97 Vzhľadom na vyššie uvedené sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bodoch 470 a 471 napadnutého rozsudku dospel v podstate k záveru, že odvolateľka a ST tvorili počas obdobia porušenia jednu hospodársku jednotku z dôvodu, že vzhľadom na skutočnosti uvedené v bodoch 237 až 464 napadnutého rozsudku odvolateľka vykonávala na ST rozhodujúci vplyv tým, že určovala jej všeobecnú stratégiu na dotknutom trhu. Na pripísanie porušenia, ktorého sa dopustila ST, odvolateľke, nebol potrebný dôkaz zo strany Komisie o tom, že ST sa tiež v podstate riadila pokynmi odvolateľky.
- 98 Napokon, pokiaľ odvolateľka tvrdí, že Všeobecný súd porušil svoju povinnosť odôvodnenia, je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora musia byť z odôvodnenia rozsudku jasne a nepochybne zrejmé úvahy Všeobecného súdu, aby to dotknutým osobám umožnilo zistiť dôvody prijatého rozhodnutia a Súdnemu dvoru vykonať svoje súdne preskúmanie (rozsudok z 11. júla 2013, Gosselin Group/Komisia, C-429/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:463, bod 52 a citovaná judikatúra).
- 99 V prejednávanej veci dôvody, pre ktoré sa Všeobecný súd domnieval, že zneužívajúce správanie spoločnosti ST môže byť pripísané odvolateľke, jasne a jednoznačne vyplývajú z bodov 227 až 473 napadnutého rozsudku. Tieto dôvody umožnili odvolateľke napadnúť ich na Súdnom dvore a Súdnemu dvoru vykonať svoje súdne preskúmanie. V dôsledku toho je výhrada založená na nedostatku odôvodnenia nedôvodná.
- 100 Z uvedených dôvodov vyplýva, že tretí odvolací dôvod sa musí zamietnuť ako nedôvodný.

O štvrtom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

- 101 Odvolateľka sa domnieva, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 144 napadnutého rozsudku rozhodol, že jej právo byť vypočutá vo vzťahu k výpočtu cenového stláčania nebolo porušené.
- 102 Odvolateľka sa domnieva, že na stretnutí 29. septembra 2014 jej Komisia oznámila tri nové skutočnosti, a to po prvé nové číselné údaje týkajúce sa výpočtov cenového stláčania zo strany spoločnosti ST, po druhé okolnosť, že marža za rok 2005 bola na základe výpočtu marží rok po roku kladná, a po tretie svoj zámer uplatniť navyše aj prístup zahŕňajúci viacero rokov, ktorý jej umožňoval konštatovať zápornú maržu aj za rok 2005. Podľa odvolateľky Všeobecný súd uznal v rámci sporného rozhodnutia relevantnosť dvoch posledných nových skutočností, keďže s ohľadom na tieto skutočnosti v bodoch 198 až 221 napadnutého rozsudku čiastočne vyhovel druhému žalobnému dôvodu, ktorý odvolateľka uviedla v prvostupňovom konaní.
- 103 Na rozdiel od toho, ako rozhodol Všeobecný súd, však odvolateľka tvrdí, že celková lehota 36 hodín, ktorá jej bola poskytnutá na vyjadrenie jej stanoviska k týmto novým skutočnostiam, ktoré boli takto zohľadnené v spornom rozhodnutí, jej neumožňovala účinne vyjadriť svoje stanovisko. Odvolateľka tiež spochybňuje, že by bolo možné vychádzať z toho, že o týchto skutočnostiach vedela pred stretnutím z 29. septembra 2014 z dôvodu, že tieto informácie poskytla spoločnosti ST.
- 104 Komisia tvrdí, že štvrtý odvolací dôvod je neprípustný z dôvodu, že odvolateľka neuvádza a ani nepreukazuje, že Všeobecný súd skreslil skutkové okolnosti, na základe ktorých rozhodol, že odvolateľka už poznala nové skutočnosti, ktoré boli prejednané na stretnutí 29. septembra 2014. Odvoláva sa tiež na neprípustnosť tvrdenia odvolateľky uvedeného po prvýkrát v jej replike, podľa ktorého vedomosť zo strany spoločnosti ST nemožno stotožňovať s tým, že by o rovnakej veci mala vedomosť aj odvolateľka. Komisia napokon považuje štvrtý žalobný dôvod za nedôvodný najmä preto, lebo poskytla účastníkom konania možnosť vyjadriť sa na stretnutí 29. septembra 2014 a v krátkej lehote po ňom.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 105 Právo na obhajobu je základné právo tvoriace neoddeliteľnú súčasť všeobecných právnych zásad, ktorých rešpektovanie zabezpečuje Súdny dvor (rozsudok z 25. októbra 2011, Solvay/Komisia, C-109/10 P, EU:C:2011:686, bod 52 a citovaná judikatúra). Táto všeobecná zásada práva Únie je zakotvená v článku 41 ods. 2 písm. a) a b) Charty základných práv Európskej únie a uplatňuje sa, ak má správny orgán v úmysle prijať voči osobe rozhodnutie, ktoré nepriaznivo zasahuje do jej postavenia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. januára 2019, Komisia/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, bod 28 a citovanú judikatúru).
- 106 V kontexte práva hospodárskej súťaže dodržiavanie práva na obhajobu znamená, že každý adresát rozhodnutia, ktorým sa konštatuje, že sa dopustil porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, musí mať možnosť v priebehu správneho konania účinne vyjadriť svoje stanovisko k existencii a relevantnosti skutočností a okolností, ktoré sa mu vytýkajú, ako aj k dokumentom, o ktoré Komisia opiera svoje tvrdenie o existencii takéhoto porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2013, SNIA/Komisia, C-448/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:801, bod 41, ako aj zo 14. septembra 2017, LG Electronics a Koninklijke Philips Electronics/Komisia, C-588/15 P a C-622/15 P, EU:C:2017:679, bod 43).

- 107 V prejednávanej veci Všeobecný súd v bode 144 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia neporušila právo odvolateľky na obhajobu tým, že jej poskytla len krátku lehotu na vyjadrenie jej pripomienok k novým skutočnostiam, s ktorými sa oboznámila na informačnom stretnutí 29. septembra 2014. Všeobecný súd sa totiž domnieval, že táto stručnosť nezbavila odvolateľku možnosti byť účinne vypočutá jednak vzhľadom na skutočnosť, že stretnutie z 29. septembra 2014 sa konalo vo veľmi pokročilom štádiu správneho konania, a jednak, že bolo rozumné domnievať sa, že odvolateľka v tom čase nadobudla vysoký stupeň oboznámenia sa so spisom.
- 108 Okrem toho, ako výslovne vyplýva z tohto bodu napadnutého rozsudku, úvahy Všeobecného súdu uvedené v danom bode idú nad rámec nevyhnutne potrebného. V bodoch 123 až 143 napadnutého rozsudku Všeobecný súd v podstate rozhodol, že predmetné skutočnosti, o ktorých sa odvolateľka dozvedela na informačnom stretnutí 29. septembra 2014, vyplývali z toho, že Komisia zohľadnila údaje, výpočty a výhrady formulované pred týmto stretnutím samotnou spoločnosťou ST.
- 109 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pritom výhrady smerujúce proti odôvodneniu rozsudku Všeobecného súdu uvedenému iba pre doplnenie nemôžu viesť k zrušeniu tohto rozsudku, a sú teda neúčinné (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. septembra 2017, Intel/Komisía, C-413/14 P, EU:C:2017:632, bod 105, ako aj zo 17. októbra 2019, Alcogroup a Alcodis/Komisía, C-403/18 P, EU:C:2019:870, bod 52). Štvrtý odvolací dôvod je preto potrebné vyhlásiť za neúčinný.
- 110 Toto posúdenie nie je spochybnené tvrdením odvolateľky, podľa ktorého pred stretnutím z 29. septembra 2014 vedomosť o predmetných nových skutočnostiach nemala ona sama, ale ST. V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora totiž z článku 256 ods. 1 druhého pododseku ZFEÚ a z článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že odvolanie sa obmedzuje na právne otázky. Posúdenie rozhodujúcich skutkových okolností, ako aj hodnotenie predložených dôkazov je vo výlučnej právomoci Všeobecného súdu. Posúdenie týchto skutočností a dôkazných prostriedkov teda nezakladá, s výnimkou prípadu ich skreslenia, právnu otázku, ktorá sama osebe podlieha preskúmaniu Súdny dvorom v rámci odvolacieho konania (rozsudok z 9. novembra 2017, TV2/Danmark/Komisía, C-649/15 P, EU:C:2017:835, bod 36, ako aj citovaná judikatúra). Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že skreslenie musí zjavne vyplývať z dokumentov v spise bez toho, aby bolo potrebné vykonať nové posúdenie skutkových okolností a dôkazov (rozsudok z 12. júla 2012, Cetarsa/Komisía, C-181/11 P, neuverejnený, EU:C:2012:455, bod 97, ako aj citovaná judikatúra).
- 111 Odvolateľka pritom netvrdila ani nepreukázala, že sa Všeobecný súd dopustil skreslenia skutkových okolností, keď v bodoch 18 a 21 napadnutého rozsudku konštatoval, že tak ST, ako aj odvolateľka odpovedali na oznámenie o výhradách a na list obsahujúci opis skutkových okolností. Okrem toho odvolateľka netvrdila, ani nepreukázala skreslenie skutkových okolností v bodoch 133, 138 a 139 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd jednak rozhodol, že Komisia v spornom rozhodnutí nezmenila svoje posúdenie týkajúce sa cenového stláčania tak, že by voči spoločnosti ST a odvolateľke uplatnila skutočnosti, ku ktorým tieto spoločnosti nemali príležitosť sa vyjadriť, a jednak to, že zohľadnenie analýzy zahŕňajúcej viacero rokov pre preukázanie cenového stláčania v napadnutom rozhodnutí nadväzovalo na námietku, ktorú vyjadrila ST vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách a ku ktorej sa pripojila samotná odvolateľka, takže analýza zahŕňajúca viacero rokov nemala za dôsledok to, že sa odvolateľke a spoločnosti ST pripísali skutočnosti, ku ktorým sa tieto spoločnosti nemali príležitosť vyjadriť.
- 112 Posúdenie Všeobecného súdu, podľa ktorého odvolateľka a ST vedeli o nových skutočnostiach zohľadnených Komisiou pred stretnutím 29. septembra 2014, je preto potrebné považovať za preukázanú skutočnosť. Uvedená skutočnosť podporuje posúdenie zopakované v bode 109 tohto rozsudku.
- 113 Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov musí byť štvrtý odvolací dôvod zamietnutý ako neúčinný.

O žiadosti o priznanie prospechu z priaznivého rozsudku v inej veci

- 114 Odvolateľka navrhuje, aby sa prípadne vyhovel žalobnému dôvodu, ktorý ST uviedla na podporu svojho odvolania vo veci C-165/19 P proti rozsudku Všeobecného súdu z 13. decembra 2018, Slovak Telekom/Komisía (T-851/14, EU:T:2018:929), ktorým ST namieta voči chybám, ku ktorým došlo pri výpočte dlhodobých priemerných diferenčných nákladov na účely preukázania zneužívajúceho stláčania cien z jej strany. Na podporu tohto návrhu odvolateľka uvádza, že pred Všeobecným súdom uviedla žalobný dôvod s rovnakým predmetom a že podmienky, ktoré Súdny dvor vymenoval v rozsudku z 22. januára 2013, Komisia/Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29), sú v prejednávanej veci splnené.
- 115 Komisia tvrdí, že takýto návrh je potrebné zamietnuť, keďže nejde o odvolací dôvod, že v prejednávanej veci nie sú splnené všetky podmienky uvedené v tejto judikatúre Súdneho dvora a že v každom prípade musí byť odvolací dôvod predložený spoločnosťou ST na podporu tohto odvolania zamietnutý.
- 116 V tejto súvislosti stačí konštatovať, že rozsudkom z dnešného dňa Slovak Telekom/Komisía (C-165/19 P) Súdny dvor zamietol odvolanie spoločnosti ST v tejto veci, takže návrh odvolateľky je neúčinný a bezpredmetný.
- 117 Odvolanie je preto potrebné zamietnuť v celom rozsahu.

O trovách

- 118 Podľa článku 184 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne aj o trovách konania.
- 119 Podľa článku 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe jeho článku 184 ods. 1 účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.
- 120 Keďže odvolateľka nemala úspech vo svojich odvolacích dôvodoch a Komisia navrhla uložiť jej povinnosť nahradiť trovy konania, je opodstatnené rozhodnúť, že odvolateľka znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania vynaložené Komisiou.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. Odvolanie sa zamieta.

2. Deutsche Telekom AG znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vynaložila Európska komisia.

Podpisy